

Examen VWO

2013

tijdvak 1
dinsdag 14 mei
9.00 - 12.00 uur

aardrijkskunde

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 34 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 69 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Aanwijzingen voor de kandidaat

Je kunt dit examen maken met de 53e druk of met de 52e druk van de atlas.

Schrijf op de eerste regel van je antwoordblad welke druk je gebruikt, de 53e of de 52e.

Elke opgave bestaat uit enkele vragen. Bij elke vraag kun je, indien gewenst, de atlas gebruiken.

De kaartnummers in de vragen verwijzen naar de 53e druk, of, als ze tussen haakjes staan, naar de 52e druk van de atlas.

Opgave 1 – Ontwikkelingen in de mondiale autoproductie

Bestudeer de bronnen 1 en 2 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

Gebruik bron 1.

- 1p **1** Met welk begrip wordt de mondiale verandering aangeduid die zichtbaar is in bron 1?

Zowel in Japan als China is in de periode 1960-2007 de autoproductie toegenomen (zie bron 1). Toch bestaan er verschillen tussen de opkomst van de autoproductie in Japan en China.

- 1p **2** Geef een verschil tussen de opkomst van de autoproductie in Japan en China.

Vanaf ongeveer 1990 is de werkgelegenheid in de auto-industrie in de centrumlanden veranderd.

- 2p **3** Geef aan hoe de werkgelegenheid in de auto-industrie in de centrumlanden is veranderd sinds 1990 door in te gaan op
- de omvang van de werkgelegenheid;
 - het type werkgelegenheid.

De Chinese autoproducent Geely heeft in 2010 het Zweedse merk Volvo gekocht.

- 2p **4** Geef twee redenen waarom Geely denkt met de overname van Volvo op termijn meer winst te maken.

Geely wil bij Shanghai een nieuwe Volvo-vestiging openen. In deze vestiging staat de ontwikkeling van nieuwe modellen centraal.

- 1p **5** Wat is de belangrijkste reden voor Geely om deze onderzoeks- en ontwikkelingsvestiging juist in een stad als Shanghai te vestigen?

Volvo heeft autofabrieken in Zweden en België. Daar is overwegend positief, maar ook wel negatief gereageerd op de overname door Geely.

- 2p **6** Beredeneer dat er in Zweden en België zowel positief als negatief werd gereageerd op de overname van Volvo door Geely.

Opgave 2 – Buitenlandse investeringen in Mozambique

Bestudeer de bronnen 1 en 2 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

Gebruik de atlas.

Tot een jaar of tien geleden werden de meeste buitenlandse investeringen in Mozambique gedaan door één Europees land.

- 2p **7** Welk Europees land was dit?
Geef de reden waarom bedrijven uit dit land van oudsher veel belangen hadden in Mozambique.

Gebruik de bronnen 1 en 2.

In bron 1 wordt een aantal landen genoemd waarvan ondernemingen in toenemende mate investeren in Mozambique.

- 2p **8** Leg uit waarom ondernemingen uit deze landen sinds het einde van de jaren negentig in toenemende mate investeren in Afrikaanse landen zoals Mozambique.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolg relatie bevatten.

Gebruik bron 2.

De buitenlandse investeringen die sinds het einde van de jaren negentig worden gedaan leiden tot verschillende reacties in Mozambique. Zo staat de overheid anders tegenover de investeringen dan de lokale boeren.

- 2p **9** Beredeneer dat de overheid van Mozambique een andere houding aanneemt tegenover de buitenlandse investeringen dan de lokale boeren.

Gebruik bron 2.

- 2p **10** Geef twee aanwijzingen uit de bron waaruit blijkt dat Mozambique en Zuid-Afrika een verschillende positie innemen in het centrum-periferiemodel.

Opgave 3 – Vulkanisme op IJsland

Bestudeer de bronnen 1 en 2 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

Gebruik bron 1.

- 3p 11 Beschrijf het spreidingspatroon van de gesteenten op IJsland naar ouderdom.

Leg uit hoe dit spreidingspatroon is ontstaan.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolg relatie bevatten.

Gebruik bron 1.

In het voorjaar van 2010 barstte de vulkaan Eyjafjallajökull uit. De aswolk die hierbij vrijkwam leverde geen groot gevaar op in de directe omgeving van de vulkaan. Er werd slechts een laag(je) as ten zuiden van de vulkaan neergelegd.

- 2p 12 Leg met behulp van de bron uit hoe de uitbarsting op een andere manier wél voor gevaar heeft gezorgd in de directe omgeving van de vulkaan.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolg relatie bevatten.

Gebruik bron 2.

De aswolk die ontstond na de uitbarsting van de Eyjafjallajökull veroorzaakte veel hinder voor het vliegverkeer. De verspreiding van de aswolk werd vooral bepaald door de luchtdrukverdeling boven Europa op het moment van de uitbarsting en de dagen erna.

- 3p 13 Schrijf de letters A en B uit bron 2 op je antwoordblad.

Zet achter elke letter of daar in de eerste dagen na de uitbarsting sprake was van hoge of lage luchtdruk.

Beargumenteer je keuze.

Opgave 4 – De Falaises in Normandië

Bestudeer de bronnen 1 tot en met 3 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

Gebruik bron 1.

Bron 1 laat een deel van de Normandische kust van Frankrijk zien: de Falaises. Deze klifkusten bestaan grotendeels uit kalksteen.

- 2p **14** Tot welke hoofdgroep van gesteenten behoort de kalksteen waaruit deze klifkusten bestaan?
Waarom is dat te zien in bron 1?

Gebruik de bronnen 1 en 2.

- 3p **15** Beschrijf in drie stappen hoe de massabeweging is ontstaan die zichtbaar is in bron 1.

De massabeweging die in bron 1 te zien is, werd mede veroorzaakt door twee typen verwerking.

- 2p **16** Noteer beide typen verwerking op je antwoordblad.
Geef bij elk type verwerking een manier waarop deze bij de Falaises plaatsvindt.

Gebruik bron 3.

In het zuiden van Engeland bevindt zich ook een kalksteengebied met kliffen zoals in Normandië.

- 2p **17** Beschrijf met behulp van de bron hoe in het Pleistoceen de kalksteengebieden in het zuiden van Engeland en het noorden van Frankrijk van elkaar gescheiden werden.

Opgave 5 – Klimaten in Zuidoost-Azië

Bestudeer bron 1 uit het bronnenboekje die bij deze opgave hoort.

Gebruik bron 1 en de atlas.

De klimaatdiagrammen in de bron horen bij de steden Bangkok (Thailand), Hanoi (Vietnam), Singapore en Yangon (Myanmar).

- 2p **18** Noteer de letters a tot en met d onder elkaar op je antwoordblad. Schrijf achter elke letter de naam van de stad die erbij hoort.

Gebruik bron 1 en de atlas.

In drie van de vier steden van de bron valt in de periode november tot en met maart weinig neerslag.

- 2p **19** Leg aan de hand van de luchtdrukverdeling boven Zuidoost-Azië uit waardoor juist in deze periode zo weinig neerslag valt. Je uitleg moet een oorzaak-gevolg relatie bevatten.

In Myanmar verandert de lengte van het natte moessonseizoen van zuid naar noord.

- 2p **20** Beschrijf deze verandering. Geef de oorzaak voor deze verandering.

De belangrijkste landbouwgebieden van Zuidoost-Azië bevinden zich in de laaglanden van Vietnam, Cambodja, Thailand en Myanmar. De moessonregens dragen bij aan de vruchtbaarheid van de bodems in deze gebieden.

- 2p **21** Leg uit hoe de moessonregens daaraan bijdragen. Je uitleg moet een oorzaak-gevolg relatie bevatten.

Opgave 6 – Palmolie in Zuidoost-Azië

Bestudeer de bronnen 1 tot en met 3 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

Gebruik bron 1 en de atlas.

De oppervlakte die in Zuidoost-Azië gebruikt wordt voor palmolieplantages is de afgelopen decennia heel snel gegroeid. Momenteel investeren vooral Indonesië en Maleisië op grote schaal in de palmolieteelt. In Vietnam en Thailand vindt veel minder palmolieteelt plaats.

- 1p **22** Waardoor zijn de natuurlijke omstandigheden in Vietnam en Thailand minder geschikt voor palmolieteelt dan die in Indonesië en Maleisië?

Gebruik bron 2.

Uit deze bron is onder andere af te lezen dat er zowel sprake is van een groeiende productie als van een groeiende export van palmolie. Deze groei is vanaf circa 1997 in Indonesië sneller gegaan dan in Maleisië.

- 3p **23** Welke ontwikkeling is voor zowel Indonesië als Maleisië nog meer uit de bron af te lezen?
Geef twee oorzaken voor deze ontwikkeling.

Gebruik bron 3.

De tekenaar legt een relatie tussen het gebruik van biobrandstof en het bedelen van de twee mensen links in de tekening.

- 3p **24** Beschrijf deze relatie in drie stappen.

Gebruik bron 1.

- 2p **25** Beredeneer hoe de palmolie-industrie past in het traditionele centrum-periferiepatroon.

Opgave 7 – Ruimte voor de rivier bij Nijmegen

Bestudeer de bronnen 1 tot en met 4 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

Gebruik bron 2.

- 2p **26** Leg uit waarom juist bij Nijmegen maatregelen nodig zijn om ruimte voor de rivier te maken.
Je uitleg moet een oorzaak-gevolg relatie bevatten.

Gebruik de bronnen 1 tot en met 4.

In bron 1 worden twee maatregelen genoemd om hoogwater tegen te gaan.

- 2p **27** Schrijf de twee maatregelen onder elkaar op je antwoordblad en geef bij elke maatregel aan op welk schaalniveau deze maatregel het overstromingsrisico vooral vermindert.

Er is onderzocht welke gebieden in Nederland geschikt zouden zijn als noodoverloopgebied. De Ooijpolder werd een van de meest geschikte gebieden gevonden.

- 2p **28** Geef twee argumenten waarom juist de Ooijpolder geschikt werd gevonden als noodoverloopgebied.

Gebruik bron 2.

Het afgraven van de uiterwaard bij Lent is goedkoper dan het inrichten van de Ooijpolder als noodoverloopgebied.

- 2p **29** Geef nog twee voordelen van het afgraven van de uiterwaard bij Lent ten opzichte van het inrichten van de Ooijpolder als noodoverloopgebied.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Opgave 8 – De wijk Roombeek in Enschede

Bestudeer de bronnen 1 tot en met 3 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

Net als elders in Nederland werden in Enschede in de jaren '60 en '70 veel textielfabrieken gesloten.

- 1p **30** Geef de oorzaak voor het sluiten van veel textielfabrieken in Nederland in die periode.

Gebruik de bronnen 1 en 2.

Vanaf de jaren '60 kwam de leefbaarheid in Roombeek steeds meer onder druk te staan. Naast het sluiten van de textielfabrieken en de daarmee gepaard gaande werkloosheid speelde suburbanisatie hierbij een belangrijke rol.

- 2p **31** Leg uit hoe suburbanisatie heeft bijgedragen aan een afnemende leefbaarheid in Roombeek.
Je uitleg moet een oorzaak-gevolg relatie bevatten.

Gebruik de bronnen 2 en 3.

Roombeek werd na de vuurwerkramp aangewezen als een zogenaamde VINEX-locatie, maar verschilt van de meeste VINEX-locaties in de Randstad.

- 2p **32** Geef twee verschillen tussen de VINEX-locatie Roombeek en de meeste VINEX-locaties in de Randstad.

Gebruik de bronnen 2 en 3.

- 3p **33** Geef drie kenmerken van het huidige Roombeek die dit tot een populaire wijk voor woningzoekenden maken.

Gebruik de bronnen 1 en 3.

Enschede wil van het nieuwe Roombeek een creatieve stadswijk maken.

- 2p **34** Beredeneer hoe het industriële verleden van Roombeek hierbij een rol kan spelen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.